

## *Uvod*

*Berze su samo deo tržišta pojedinih masovnih i standardizovanih roba i finansijskih instrumenata. U najboljem slučaju, na berzama se realizuje do polovine ukupnog trgovačkog prometa pojedinih roba. Dok se o ukupnom trgovačkom prometu različitih roba i finansijskih instrumenata malo govori, berze su svakodnevno prisutne u medijima. Njihova svakodnevna prisutnost u medijima uzrokovana je obavezom društava za upravljanje berzama da preko sredstava informisanja, svakodnevno obaveštavaju javnost o najavljenim, o zaključenim trgovinama, o postignutim cenama i kretanjima cena.*

*Velikoj medijskoj popularnosti berzi kod nas, svakako pridonose i:*

- marketinške aktivnosti svih onih koji se profesionalno angažuju u poslovima na i oko berze. U pitanju su vrlo unosna zanimanja*
- činjenica, da je svako od nas u procesu privatizacije postao vlasnik akcija, a samim tim i neko, ko može da trguje na berzi*
- strana, većini nas nerazumljiva terminologija onih koji nose tehničku i stručnu podršku zaživaljavanju tržišta hartija od vrednosti*

*Osnovna i opšta priča o osnivanju berzi, o izlasku na berzu i o funkcionisanju i trgovanju na berzi je štura priča o normama, standardima, modelima i procedurama i identična priča za berze različitih roba i u različitim zemljama. Na web stranicama domaćih i stranih berzi možete naći odgovore na sva osnovna i opšta pitanja berzi.*

*Kao investitor - vlasnik hartija od vrednosti ili vlasnik novčanog kapitala ozbiljnije ne možete pogrešiti u proceduri*

*izlaska i trgovanja na berzi. Konačno, ovde su vam od velike pomoć brokeri - vaši trgovački agenti /zastupnici/.*

*Za vlasnike novčanog kapitala, za vlasnike različitih hartija od vrednosti izlazak na berzu i trgovanje na berzi ili izvan berze interesantno je zbog očuvanja njihovih vrednosti, prinosa i rizika prinosa koje donose i zarada ili gubitaka koji se mogu ostvariti u okviru*

*trgovačkog posla. Ključna pitanja u trgovanjima pojedinaca i subjekata na berzama su pitanja racionalnosti odluka ili kvaliteta procena i analiza na kojima se temelje odluke.*

*U razvijenom svetu razvijene su finansijske investicije kao naučno-stručna disciplina i prateća struktura profesionalaca kojima se daje kvalitetan prilog uspešnim procenama, uspešnom vrednovanju i trgovanju hartijama od vrednosti kako na berzama tako i izvan berzi. Kod nas, tek od skora i to vrlo stidljivo govori se o investicionim savetnicima, investicionim menadžerima, portfolio menadžerima, fundamentalnim i tehničkim analitičarima, koji širem krugu investitora treba da pruže stručne usluge.*

*Kako su to stručnjaci Svetske banke u jednoj analizi utvrdili, u zemljama u tranziciji finansijski je nepismen širok krug investitora u hartije od vrednosti. Ova činjenica opredelila me je da u okviru predmeta berze i berzansko poslovanje iskoristim znanja do kojih sam došla u okviru izučavanja finansijskih investicija i afirmišem pitanje procena i vrednovanja hartija od vrednosti da bi ste, ako ne više, ono prihvatili činjenicu da se lako i šac sistemom ne mogu ostvarivati dobitci i izbegavati gubitci na berzama.*

*Pojedinci i organizacije koji beleže dobitke na berzama /ovih dana, u jeku berzanske i finansijske krize Soroš je ostvario zaradu u trgovanju na berzama u visini od preko 3,5 milijardi dolara/ u svom okruženju imaju armije stručnjaka za analize-*

*prognoze, procene rizika i vrednovanja fer vrednosti i tekućih tržišnih cena hartija od vrednosti.*

*Tržišta hartija od vrednosti i berze su teren na kome već dugo živi ekonomija znanja ili ekonomija u kome su znanja i informacije ključni faktori uspešnosti rada.*

*Autor*